

یادداشت مترجم

گی روشه می نویسد که سه مسئله بر تحقیق نظری و تجربی در جامعه‌شناسی عمومی حاکم است: کنش، سازمان و تغییرات اجتماعی. این سه مقوله نخستین بار با عنوان *مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی عمومی* در کانادا و سپس در فرانسه در سه جلد چاپ، اما چند سال پیش بار دیگر در یک مجلد تجدید چاپ شد. در زبان فارسی نیز نخستین بار در سه جلد جداگانه و از سوی سه ناشر به چاپ رسیده است: کنش اجتماعی، چاپ دانشگاه فردوسی و سازمان اجتماعی، چاپ سمت با ترجمه اینجانب و تغییرات اجتماعی، چاپ نشر نی با ترجمه دکتر منصور وثوقی. دو کتاب اول هر یک چهار بار تجدید چاپ شده است. تجدید چاپ مکرر این کتابها مؤید آن است که کتابهای گی روشه با نگرش بدیع و جامع خود نسبت به جامعه‌شناسی هنوز جزو کتابهای درسی معتبر است و این مجموعه یکی از آثار خوب کلاسیک جامعه‌شناسی و برای دانشجوی علوم اجتماعی بسیار آموزنده است.

اینک که دو کتاب کنش و سازمان اجتماعی به همت سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) در یک مجلد به چاپ می‌رسد، برای دانشجوی علوم اجتماعی این امکان فراهم می‌شود که شناختی کلی و جامع از جامعه‌شناسی عمومی به دست آورد و جای آن دارد که از مسئولان محترم این سازمان تشکر نمایم.

در برنامه‌های درسی رشته علوم اجتماعی درس مبانی جامعه‌شناسی بیشتر درگیر مفاهیم جامعه‌شناختی می‌شود و کمتر می‌تواند یک بینش کلی جامعه‌شناختی ارائه دهد، به نظر می‌رسد آنچه برای تدریس حوزه‌های جامعه‌شناسی راه‌گشا می‌باشد تدریس جامعه‌شناسی عمومی است و این دوره «مقدمه» می‌تواند این نیاز را برطرف کند.

گی روشه استاد جامعه‌شناسی دانشگاه مونترال کانادا و پایه‌گذار گروه جامعه‌شناسی این دانشگاه است. کتاب مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی عمومی حاصل پانزده سال تدریس او از سال ۱۹۵۲-۱۹۶۷ است و طی مدت ۴۰ سال این کتاب بارها به زبانهای مختلف تجدید چاپ شده است.

برای چاپ جدید این مجموعه در یک مجلد از گی روشه درخواست کردم که مقدمه‌ای بر ترجمه فارسی کتابش بنویسد که مثل همیشه با علاقه بسیار این درخواست را قبول کرد.

در این چاپ (پنجم) بار دیگر وظیفه خود می‌دانم از اساتیدی که در ویرایش دو کتاب مرا رهین منت خود ساخته‌اند یاد کنم: آقایان دکتر سعید قره‌بیگلو و دکتر افضل وثوقی در ترجمه کنش اجتماعی و دکتر رضا انزابی‌نژاد و دکتر منوچهر بیات مختاری در ترجمه سازمان اجتماعی که سپاس فروتنانه خود را تقدیم ایشان می‌نمایم.

دکتر هما زنجانی‌زاده

بهمن‌ماه ۱۳۸۶

مقدمه نویسنده بر ترجمه فارسی

برای دانشجویان رشته جامعه‌شناسی یادآوری گذر سریع کتاب *مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی جالب و آموزنده* است.

این کتاب نخست برای دانشجویان دختر و پسر فرانسوی‌زبان کبک کانادا تهیه و منتشر شد. در عرض چند سال دسترسی به آن فقط در کبک میسر بود. پس از انتشار آن در فرانسه، این اثر در آموزش جامعه‌شناسی دیگر کشورهای فرانسه‌زبان به‌خصوص فرانسه، بلژیک و سوئیس وارد شد و سپس در کشورهای فرانسوی‌زبان آفریقا منتشر شد، جایی که همواره فراوان مورد استفاده قرار گرفته است و سپس به زبانهای انگلیسی، ایتالیایی، اسپانیایی و پرتغالی ترجمه شد. با توجه به ترجمه به دو زبان اخیر در کشورهای امریکای جنوبی مورد استفاده قرار گرفت و در چند سال اخیر به زبان شما، فارسی، نیز ترجمه شده است.

علت یادآوری این سیر ۴۰ ساله که در آغاز قابل پیش‌بینی نبود، این است که جامعه‌شناسی یک رشته علمی فکورانه است که فراتر از زبانها، فرهنگها، مرزها و فضاها جغرافیایی است و هرگاه چنین است به ما درک و فهم مبانی زندگی اجتماعی، شیوه‌های سازمانی و کارکردی‌اش را پیشنهاد می‌کند. این هدف می‌تواند در تنوع و تفاوت زمینه‌های اجتماعی تحقق یابد و بهتر از آن، جامعه‌شناسی می‌تواند به مطالعه صور مختلف زندگی و فعالیت اجتماعی کمک کند هم در آنچه در فرهنگها و تمدنها اشتراک دارند و هم در آنچه آنها را در هر یک از فرهنگها و تمدنها متمایز می‌سازد.

بدین منظور جامعه‌شناسی یک چهارچوب فکری، نظریات، مجموعه‌ای از مفاهیم و روشهای مشاهده و تحلیل عرضه می‌کند که کاربرد جهانی دارد. به نظر

می‌رسد با توجه به سیر این اثر که همچنان مورد استفاده اساتید و دانشجویان کشورهای مختلف و زبانهای گوناگون قرار می‌گیرد، بار دیگر رسالت جهانی جامعه‌شناسی روشن می‌گردد. اما در واقعیت درمی‌یابیم که این هدف از ابتدای این کتاب وجود داشته است چون عنوان کتاب، جامعه‌شناسی عمومی را بشارت می‌دهد. این جامعه‌شناسی عمومی به چه کار می‌آید؟ نخست تحت تنوع آشکار جوامع و فرهنگهای انسانی، اصول مشترک، شباهتهای رفتار انسانی، کنش متقابل اجتماعی، سازمان و گروه‌بندیها وجود دارند. هرگاه فقط به تنوع جوامع، تمدنها، و فرهنگها توجه داشته باشیم بخشی از تبیین واقعیت اجتماعی خواهد بود که از نظر ما پنهان می‌ماند. به منظور فهم این هسته اصلی، این کانون تمام زندگی انسانی در جامعه است که جامعه‌شناسی عمومی به کار گرفته می‌شود.

اما این هسته مرکزی زندگی اجتماعی بدیهی نیست و درکی که می‌توانیم از آن داشته باشیم خودبه‌خود آشکار نمی‌شود. دلیل اصلی آن این است که واقعیت اجتماعی بسیار پیچیده است و حتی از نظر ما ممکن است فریبده باشد. به‌علاوه، از آنجا که هر یک از ما به این واقعیت اجتماعی تعلق دارد، که بخشی از آگاهی فردی ما نیز می‌باشد، ما کاملاً از پیچیدگی و ابهام واقعیت اجتماعی که ما را دربر می‌گیرد و تأثیری که بر هر یک از ما دارد و تأثیری که هر یک از ما به نوبه خود بر آن می‌گذارد، کاملاً آگاه نیستیم.

این واقعیت پیچیده و مبهم، تنوع شبکه روابط انسانی است که در آن زندگی می‌کنیم و عمل می‌نماییم. این صور متعدد است که سازمان اجتماعی را به وجود می‌آورد و چهارچوب اساسی جامعه را شکل می‌دهد. بنابراین جامعه‌شناسی به‌طور دقیق به ما کمک می‌کند تا این واقعیت اجتماعی را بهتر بفهمیم و خود را در آن بیابیم و به شیوه روشن‌تر و فکورانه‌تر عمل کنیم. هر چه بیشتر در این رشته علمی یعنی جامعه‌شناسی وارد شویم نگاه ما به جهان اجتماعی و زندگی اجتماعی دقیق‌تر و متحول‌تر خواهد بود و بینش ما در مورد جامعه روشن‌تر می‌شود و شناخت جدیدی از آنچه پیرامون ماست و همچنین از خودمان در محیط اجتماعی انسانی به‌دست می‌آوریم.

جامعه‌شناس شدن یعنی فراگرفتن شیوه مشاهده واقعیت اجتماعی به گونه‌ای کاملاً دقیق و فهم سازوکارهای اساسی به شیوه‌ای روشن‌تر و یافتن پاسخ‌سؤالاتی که به‌عنوان معماها و رمز و رازهای زندگی انسانی در جامعه جلوه‌گر می‌شوند و این همان چیزی است که مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی عمومی برای خوانندگان خود در هر گوشه جهان فراهم می‌کند.

گی روشه

استاد جامعه‌شناسی دانشگاه مونترال

کبک، کانادا

۲۴ ژانویه ۲۰۰۸